

Svinec in cink v spodnjetriadnih plasteh Posavskih gub

Miran Iskra

Geološki zavod, Ljubljana, Parmova 33

V Posavskih gubah razlikuje avtor genetsko dve vrsti svinčevo-cinkovih rudišč. V prvo vrsto šteje rudišča v paleozojskih klastitih, ki jih karakterizira mineralna parageneza značilna za nizkotemperaturna, polimetalna, epigenetska, hidrotermalna nahajališča (Knapovže, Pleše, Trojane, Marija Reka, Litija in dr.). V drugo skupino uvršča orudene spodnjeskitske dolomitne plasti z enostavno primarno sulfidno paragenezo svinca in cinka, ki se nahajajo v jugovzhodnem delu Posavskih gub na okrog 26 km dolgem pasu med Mokronogom in Bohorjem. Po načinu pojavljanja in rudnih paragenezah se rudišča v skitskih plasteh dovolj razlikujejo od mlajšepaleozojskih in jim avtor pripisuje singenetski nastanek.

Na južnem krilu antiklinale med Radečami in vrhom Bohor nahajamo v spodnjeskitskem dolomitu svinčevo in cinkovo rudo pri Trebelnem, na Ledini pri Sevnici, v Zabukovju in na Bohorju. Južno od teh pojavov so podobna orudjenja v skitskem dolomitu na območju Mokronoga in Tržišča. V teh nahajališčih gre za stratiformni tip rude. Najdemo rudne sledove, v katerih prevladujejo cinkovi minerali v koncentracijah pod 1 % metala, in rudna telesa, kjer so poleg cinkovih mineralov tudi svinčevi, ponekod približno v enakih količinah. Za vsa ta nahajališča v spodnjeskitskih plasteh je značilna enostavna rudna parageneza s primarnim sfaleritom, galenitom in piritom ter sekundarnimi minerali, ki so nastali pri njihovi oksidaciji. Stopnja oksidacije je v posameznih nahajališčih različna, kar je odvisno od njihove lege in geološke zgradbe.

Večji del spodnjeskitskega rudonosnega dolomita je nastal med diagenezo. Različno količinsko razmerje svinca in cinka je posledica njune diferenciacije med migracijo v sedimentacijskem ciklu in pri poznejših procesih. Skupen izvor svinca in cinka bi lahko iskali v premeščanju prvotnih polimetalnih rudišč in kamenin s povišanimi količinami kovin zaradi vodne erozije. Vulkanski procesi skupaj s sedimentacijo bi tudi mogli biti vir metalnih koncentracij v procesu sedimentacije. Pri dosedanjem poznavanju svinčevo cinkovih nahajališč v spodnji triadi Posavskih gub nimamo dokazov za določen plutonizem, ki bi posredno ali neposredno vplival na nastanek rudišč.

Celotno predavanje z navedbo literature bo objavljeno v publikaciji I. Savetovanja o istraživanju olovo-cinkovih mineralizacija na teritoriju SFRJ, ki je bilo med 22. in 24. novembrom 1973 v Zvečanu.

Lead and Zinc in the Lower Triassic Beds of the Sava Folds

Miran Iskra

Geološki zavod, Ljubljana, Parmova 33

According to their origin, the author distinguishes two types of lead-zinc ore deposits in the Lower Triassic beds of the Sava folds. The first group are ore deposits in Palaeozoic clastic rocks, and are of a composition characteristic for low-temperature, polymetallic, epigenetic, hydrothermal deposits (Knapovže, Pleše, Trojane, Marija Reka, Litija and others). To the second group are assigned mineralized Lower Scythian dolomite beds with a simple primary sulphidic composition of lead and zinc. These deposits occur in the southeastern part of the Sava Folds, in an about 26 km long zone between Mokronog and Bohor. Their types of appearance and mineral composition differ from those of Upper Palaeozoic age; the author considers their origin as syngenetic.